

РІШЕННЯ

Протокол № 164
від 11 лютого 2025 року

За результатами круглого столу на тему:
«Мова на часі. Виклики і завдання державної мовної політики»
(18 грудня 2024 року)

У порядку контролю за виконанням законодавства України у сфері мовної політики та з метою неухильного зміцнення ролі державної мови в Україні, аналізуючи п'ятирічну практику застосування Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», виявлені прогалини та не врегульовані питання у застосуванні окремих норм цього Закону та продовжуючи ефективну його імплементацію, Комітет Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики 18 грудня 2024 року провів круглий стіл на тему: «Мова на часі. Виклики і завдання державної мовної політики».

Учасники круглого столу визнали, що утвердження і захист української мови, формування україномовного середовища на всій території України у всіх сферах суспільного життя є критично важливими для національної безпеки, державної єдності і сталого розвитку України. Держава має всебічно сприяти формуванню в суспільстві нульової толерантності до будь-яких проявів і форм русифікації. Захист української мови має бути посилений, необхідні для цього законодавчі та управлінські рішення мають ухвалюватися відповідно до інтересів української державності і майбутнього українського народу, незважаючи на протидію держави-агресора чи будь-який інший зовнішній тиск.

За результатами круглого столу народні депутати України – члени Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики вирішили:

1. Створити робочу групу для напрацювання змін до законодавства, покликаних посилити утвердження і захист державної мови.
2. Співголовами робочої групи визначити Голову Комітету Микиту Потураєва та Уповноваженого із захисту державної мови Тараса Кременя (за згодою).
3. Доручити співголовам робочої групи сформувати її персональний склад.
4. Робочій групі підготувати законодавчі пропозиції, зосередивши ключову увагу на галузі освіти, інтернет-просторі, сфері послуг та відповідальності за порушення мовного законодавства, зокрема (але не виключно) підготувати законопроекти, які дозволять:

- унормувати мову надання послуг підприємствами, установами та організаціями, які перебувають на межі між освітою і сферою послуг, чітко поширивши на них загальні вимоги мовного законодавства;

- уточнити вимоги законодавства про мову надання послуг, забезпечивши безумовне право на отримання послуг українською мовою;

- посилити вимоги до української як мови роботи і захист працівників на роботі та при прийомі на роботу від дискримінації за ознакою української мови;

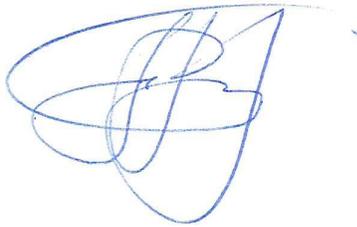
- уточнити вимоги до мови медіа, передусім у частині поширення мовних вимог, що діють для преси, радіо й телебачення, на онлайн-медіа, та інформацію, яку медіа поширюють на платформах спільного доступу;

- спростити і зробити більш дієвою процедуру притягнення порушників мовного законодавства до відповідальності, зокрема через внесення необхідних змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення.

5. Ухвалити рекомендації Верховній Раді України, Кабінетові Міністрів України, центральним та місцевим органам виконавчої влади, установам та організаціям, що додаються до цього Рішення.

Додаток: 4 арк.

Голова Комітету

Микита ПОТУРАЄВ

Схвалені Рішенням Комітету
з питань гуманітарної та інформаційної політики
(протокол № 164 від 11 лютого 2025 року)

**Рекомендації Комітету Верховної Ради України
з питань гуманітарної та інформаційної політики
за результатами круглого столу на тему:
«Мова на часі. Виклики і завдання державної мовної політики»**

З урахуванням аналізу реалізації українського законодавства у галузі мовної політики, з метою неухильного зміцнення ролі державної мови в Україні, враховуючи п'ятирічну практику застосування Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», виявлені прогалини та не врегульовані питання у застосуванні окремих норм цього Закону та продовжуючи ефективну його імплементацію, Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики рекомендує

Верховній Раді України:

невідкладно прийняти проєкт Закону про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з оновленням офіційного перекладу Європейської хартії регіональних або міноритарних мов (реєстр. № 12364), поданий Кабінетом Міністрів України, з метою приведення положень деяких законів України у відповідність до оновленого офіційного перекладу Європейської хартії регіональних або міноритарних мов та виконання рішення Конституційного Суду України від 14.07.2021 № 1-р/2021;

прийняти проєкт закону про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо забезпечення створення українськомовного освітнього середовища в закладах освіти (реєстр. № 12086) з необхідним доопрацюванням його до другого читання.

Кабінетові Міністрів України:

сприяти завершенню приведення законів, інших нормативно-правових актів у відповідність із Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»;

розробити та затвердити порядок проведення мовної експертизи, передбаченої Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»;

розробити та подати на розгляд до Верховної Ради України відповідні законодавчі ініціативи щодо виключення російської мови, як державної мови країни-агресора, з усіх публічних сфер суспільного життя;

сприяти зміцненню кадрової та інституційної спроможності Національної комісії зі стандартів державної мови через збільшення обсягів фінансування, розширення штату апарату Комісії, забезпечення функціональним приміщенням для здійснення повноважень відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»;

посилювати інституційну спроможність Міністерства культури та стратегічних комунікацій України, Уповноваженого із захисту державної мови, відповідних підрозділів інших центральних та місцевих органів влади, надати достатні організаційні та фінансові ресурси для забезпечення розробки й реалізації мовної політики, належного захисту державної мови;

координувати роботу відповідних міністерств з метою впровадження механізму фінансового забезпечення процесу напрацювання стандартів державної мови;

утворити окремий підрозділ у структурі Міністерства культури та стратегічних комунікацій України на рівні не нижче управління, до компетенції якого віднести питання забезпечення формування та реалізації державної мовної політики;

забезпечувати виконання заходів Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року, закріплених за відповідним органом, та належного фінансування запланованих заходів у наступних бюджетних роках;

розглянути питання про відновлення роботи експертної групи з державної мовної політики при Кабінеті Міністрів України.

Кабінетові Міністрів України, іншим органам державної виконавчої влади:

забезпечувати беззастережне виконання законодавства про розвиток і захист української мови, притягнення порушників до передбаченої законом відповідальності;

здійснювати системну політику максимального просування української мови і україномовного продукту в пошукових системах мережі інтернет, соціальних мережах, інтернет-платформах тощо, у тому числі шляхом домовленостей з українськими та зарубіжними власниками й операторами відповідних сервісів про застосування для українських споживачів алгоритмів та фільтрів, які максимально захистили б їх від руйнівного впливу русифікації;

розробити і впроваджувати цілісну політику супроводу батьків з дітьми, спрямовану на те, щоб батьки спілкувалися з дітьми українською мовою (психологічна допомога, соціальна реклама, безкоштовні мовні курси, курси для майбутніх батьків, розмовні клуби при дитячих дошкільних закладах, надання україномовних дитячих ігор, мультфільмів, книжок тощо);

створити дієву систему мовної підтримки українців за кордоном з особливою увагою до дітей та молоді, включаючи мережу онлайн і офлайн курсів та розмовних клубів з української мови, безкоштовного доступу до якісного українського культурного продукту, а також залучати країни перебування українців до освітніх та культурних програм з вивчення і поширення української мови.

Міністерству культури та стратегічних комунікацій України та Міністерству освіти і науки України разом з установами та організаціями, які входять до їхньої структури та відання, обласним державним

(військовим) адміністраціям, органам місцевого самоврядування та закладам освіти:

посилити роботу щодо створення та підтримання в закладах освіти українськомовного освітнього середовища, а також щодо розвитку якісного україномовного контенту з метою сприяння переходу дітей та їхніх родин на спілкування у повсякденному житті українською мовою;

впроваджувати системну державну політику підтримки вироблення і донесення до масового споживача україномовного культурного продукту – книг, фільмів, музики, ігор тощо;

здійснювати системну політику популяризації української мови, передусім серед дітей, молоді та населення великих міст.

Міністерству освіти і науки України та підпорядкованим йому установам та організаціям:

затвердити і почати впроваджувати в Україні систему вимірювання мовленнєвих компетентностей у дітей, зокрема на стадії переходу із дошкільних навчальних закладів до початкової школи;

забезпечити неухильне дотримання законодавства при вивченні іноземних мов, зокрема звернувши окрему увагу на практику навчання іноземним мовам російською мовою, що суперечить вимогам мовного і освітнього законодавства про навчання іноземним мовам виключно українською або відповідною іноземною мовою.

Міністерству освіти і науки України, підпорядкованим йому установам і організаціям, обласним державним (військовим) адміністраціям, органам місцевого самоврядування та закладам освіти:

посилити роботу щодо роз'яснення серед працівників закладів освіти, здобувачів освіти, батьків неповнолітніх здобувачів освіти про необхідність та значимість використання державної мови в освітньому процесі, в тому числі на перервах, у спілкуванні у робочий та навчальний час, на території закладу освіти, у робочих та навчальних чатах, на виїзних навчальних заходах, наприклад, екскурсіях тощо;

забезпечити створення мережі безкоштовних інтеграційних мовних курсів, у тому числі для внутрішньо переміщених осіб та осіб, які бажають підвищити рівень володіння українською мовою, іноземних громадян.

Міністерству освіти і науки України, Національній академії наук України:

забезпечити розвиток і підтримку досліджень у галузі української мови, в тому числі створення нових словників, наукових видань тощо.

Міністерству культури та стратегічних комунікацій України разом з іншими міністерствами та відомствами:

забезпечувати ефективне виконання заходів Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року;

активізувати процес залучення міжнародної технічної допомоги для запровадження та популяризації безоплатних курсів з вивчення української мови

(у тому числі онлайн курсів) та для розвитку і популяризації Національної платформи з вивчення української мови;

протидії інформаційній агресії та пропаганді, спрямованій на знецінення української культури та мови.

Міністерству національної єдності України, Міністерству освіти і науки України:

створювати необхідні нормативно-правові та інституційні умови для вивчення української мови за кордоном, а також для державної сертифікації перевірників та підтвердження рівня володіння українською мовою як іноземною.

Міністерству закордонних справ України:

забезпечити переклад і опублікування державною мовою міжнародних договорів України, які не оприлюднювалися державною мовою станом на день набрання чинності Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Міністерству закордонних справ України, Українському інституту:

сприяти популяризації та поширенню української мови за кордоном.

Органам законодавчої та виконавчої влади, органам місцевого самоврядування:

забезпечувати повноцінне впровадження в життя, зокрема і в нормотворчу діяльність, нового Українського правопису, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 р. № 437.

Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення:

посилити контроль за дотриманням мовного законодавства у сфері медіа.

Уповноваженому із захисту державної мови:

посилити контроль за дотриманням мовного законодавства у сфері послуг і державних установах.

Національній комісії зі стандартів державної мови:

забезпечити розробку української правничої та медичної термінології, інших стандартів української мови та подати на затвердження Кабінетові Міністрів України.